

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instrvctio Magistri Novitiorvm

Juan <de Jesús Maria>

Coloniæ, 1613

Pars Tertia, De Doctrina Nouitijs tradenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48543)

PARS TERTIA

De Doctrina Nouitijs tradenda

Cap. 1. De communibus doctrinae capitibus.

Magna sanè doctrinæ pars in bono delectu posita est. Mundus quippe libris, & scholis plenus est; & tamen paucissimi ad veram sapientiam, hac præsertim ætate, pertingunt. Quocirca Magister certè apud se statuatur, rem Deo acceptissimam Religionique saluberrimam se facturum, si doctrinæ tradendæ rationem habeat, & prudenter eligat.

2 Ponendum est hic, Nouitiorum Magistrum insigni doctrina excultum esse debere: non enim virtutes tantummodo egregiæ, quales in parte prima depinximus, verum & eximia quoque doctrina, ad discipulos illuminandos, perficiendosque requiritur. Quapropter eæ Religionibus, quæ auctiore spiritu Dei aguntur, in Magistros nouorum fratrum, viros doctissimos assumunt. Cuius certè cõ-

filij

A filij ratio in promptu est , quia sicut ad rudes animos excolendos opus est mira prudentia, ita ad implexas multiplices quæstiones subinde exortas dissoluendas, præsertim, quâdo Nouitij nonnulli doctrina pollent, & in humilitatis officio continendi sunt, singulari scientia sapissimè vtendum est: & nisi gratia Dei copiosissima suppleat, quod scientiæ deesse solet, Magisterium istud sua auctoritate, ac decore, ac proinde fructu inde prouenturo proculdubio caret. Experientia quoq; hoc ipsum conuincit: vix enim dici potest, quantò altius imprimatur Instructio Magistri, quem non modò spiritualem, verùm & doctum discipuli nouerunt, quàm illius, cui alterutrum deesse conspiciunt.

3 His ergo positis Magister ad sana dogmata Nouitijs consentanea & ad docendi methodum animum aduertat: quæ sunt duo capita, ad quæ omnis penè doctrinæ tradendæ ratio reducitur. de primo nunc, de secundo, in proximo capite scribemus. Et quidè primū caput quod sanā, consentaneamq; discipulis doctrinam complectitur, quod ad pri-

primam sui partem spectat , nempe, sana tutave doctrina sit , non prolixè nobis tractandum est : credendū quippe , nihil non pium ac tutum eiusmodi auditorib⁹ prædicandū, aut si fortè per incogitantiam labatur, à Magistro humiliter corrigendū, nè simplicib⁹ animis, qui quid dicitur velut, oraculū accipiētibus noceat. Secūda potiùs hui⁹ capituli pars nimirū, vt doctrina Nouitij consentanea sit, longiorē speculationē requirit.

4 Huius verò speculationis duplex labor est, vnus in designandis ijs , quæ proportionē habeant, alter in ijs excludendis, quæ à proportione discrepant. Proportionē sanè habet doctrina multiplex de orationis studio , de mortificandis passionibus, de virtutibus acquirendis, de modo resistendi tentationibus , de ratione rectè , ac fructuosè confitendi , | Eucharistiamq; sumendi de modo sacrum audiendi, de ratione religiosè recitandi , vtiliterq; legendi , de directione actuum in Deum , de vsu præsentia Dei , alijsq; similibus: qui certè campus & latissimus patet , & extra controuersiam, alij do-

doctrinis anteponeendus est. Hunc ergo campum Magister perambulet, & Nouitios ea fecunditate abundè pascat.

5 Alias verò doctrinas, vel subtilitate, vel dicendi copia laudatas, quibus capita orationis, & compūctionis studio dedita obtunduntur, ne nominet quidem. Genus enim quoddam est adulterandi verbum Dei, conceptus Metaphysicos, & Rethoricis exornationibus artificiosè coloratos, modò genitis in Christo infantibus, prædicare. Grauia, sancta, simplicia, spiritu Dei afflante prolata, pastus proprius Nouitiorum est. Huc spectat aliqua Sacræ scripturæ lectio, qua Magister nōnunquam vti poterit, id primum obseruans, vt ad spiritum Dei alendum illam nouis fratribus attemperet. Idemquē ad proportionem de alijs pijs lectionibus ad culturā Nouitiorū, Magistri sententia, pertinentibus, asserendum est.

(?)

c 7

Cap.

Cap. 2. De modo doctrinae tradendae,
sive de methodo exhortati-
onum.

2 **P**arūm certè proderit, exactè nosse, quid sit prædicandum nisi modū benè prædicandi quis nouerit. Quocirca de methodo, ut in capite proximo polliciti sumus, nūc agendum est. Principiò igitur Magistrum in Domino vehementer hortamur, ne fortuitò procedat, & absque methodo, prout fors tulerit, exhortari, satis esse censeat. Sic enim, nunquam discipulos satis erudiet, dogmata confundet, nihil certi Nouitij è concione reportabunt, & anno expleto rogati de doctrina tradita, respondebunt profectò, se nihil didicisse; vix enim, incomposito illo exhortandi modo, aliquid se discere deprehendūt.

2 Loquatur ergo à consilio, & tractatū aliquem ex ijs, quos recensuimus à principio vsque ad finem persequatur: illoque absoluto alium incipiat similiter, & absoluat. Exemplum sit, tractatus Orationis à primordio, ad finem vsque difertè

fertè expositus, & discipulis coaptatus, ita vt absoluto illo, partes orationis exercere, communes orationum errores vitare nouerint. Exemplum alterum fit, tractatus de passionibus ab initio ad finem vsque percursus, & Nouitijs adeò distinctè traditus, vt eo audito, iam se ipsos introspicere, passiones suas dignoscere, & aduersus eas bellum gerere possint. Idem pariter, de tractatione alia qualibet dicendum, nempe, vt si de virtute aliqua, puta, de Obedientia dicere incipiat, principalia eius virtutis capita exponat, & ponderet; ita vt Nouitij, quid obedientia sit, quæ circumstantiæ ad perfectum eius usum requirantur, quæ sint vitia obedientiæ integritatem corrumpentia, pernoscant. Hoc quippe modo, mirum dictu est, quantum in monasticæ disciplinæ peritia, praxique proficiant. Profectò breuius, quàm inexperti credant, noui fratres purgantur, & non modica ex parte perficiuntur.

3 Neque huic doctrinæ methodo obstat occasio multiplex occurrētes Nouitiorū culpas corripiendi; quarum correctio

reptio si differretur, restincto illarum sensu, aut inutilis, aut parùm utilis foret: quia correptio ordinariè brevis esse debet, ac proinde tempus persequendis tractatibus cœptis non adimit: aut certè, si ob circumstantias correptio alicuius culpæ integram exhortationē exposcat, non inde concluditur, vt passim id contingat, & omnis exhortationum ordo perturbandus sit.

4 Iam igitur hoc posito, vt Magister nõ fortuitò prædicet, superest vt aliam modi seu methodi obseruationem accipiat, quæ non in rerum, quæ tractantur, ordine, sed in ipso dicendi modo consistit: qui certè modus licet non sit omnibus communis (Dei quippè donum est) est tamen absque dubio mirabilis methodi perfectio, quoad fieri potest, à Magistris omnibus exquirenda. Modus ergo hic ex rationum connexione, actionum decore, verborumquæ proprietate conflatur. Cõnexio rationũ mirificè prodest, ad erudiendum, & illuminandum, decor actionum ijs quæ dicuntur vitalem quãdam vim ingenerat, quæ ad mouendum magnoperè confert verborum
pro-

proprietas proculdubiò delectationem
parit.

5 Studeat ergò Magister quæ dicturus
est, aptè disponere, rationesquæ pocas,
& expensas ad exhortationes singulas
cōnectere. Studeat decoris gestibus pro-
ferre, vultum, vocem, totiusquæ corpo-
ris motum, loco & personis attempera-
re, excessum, vehementiam, vocis elati-
onem nimiam, quæ ad mites Novitiorū
animos instruendos minimè necessaria
sunt, vitare. Studeat denique verba pro-
pria sine affectatione sententijs adapta-
re, superflua quæquæ præcidere, doctri-
nam, quæ distinctè tradi debet, verbo-
rum confessione non obtenebrare. Et
quidem observationes hæ ex ipsa benè
dicendi arte spontè sua nascuntur: Ma-
gister verò his contētus esse non debet:
sed diuinæ gratiæ auxilio debet inniti: vt
si talento careat, spiritus diuinus copio-
sius adsit, si habeat, spiritu eodem dotes
naturæ perficiantur, ad animos discipu-
lorum excolendos.

Cap.

*Cap. 3. De diuersis exhortationum
modis.*

1 **C**VM exhortationes Nouitiorum
quotidianæ esse debeant, vt ex re-
formatarum Religionum vsu perspici
potest: opera nauanda est, vt fastidium,
quod forma vna semper repetita gene-
rat, varietate extenuetur. Quocirca Ma-
gister studeat novos interdum modos
excogitare, qui animos alliciant, & no-
uitate intercalata delectent. Nemini
quippe dubium est, quin delectatio uti-
litati admista id boni præstet, vt que uti-
lia sunt, & obrepente tædio minùs uti-
liter ab auditoribus acciperentur, au-
diùs, ac proinde fructuosius accipiãtur,
quando, absque molestia, immò cum
voluptate traduntur.

2 Magister ergo, præter communem di-
cendi morem, qui si bonus sit, à discipu-
lis perceptus & ex forma cognitus, sine
ambiguitate, prodest: vtetur nonnun-
quam modis alijs, qui Nouitijs, ex con-
suetudine noti nõ sint. Exemplum fit, si
fratribus circumfedere iussis, Magister
in media velut area sedens, pictam v.g.
homi-

hominis imaginem, extensa carta in solo iacentē interpretetur; omnibus scilicet attente spectantibus, ipsoq; arundine, seu virga aliqua in id coaptata, partes hominis indicāte, vbi scilicet passiones excitētur, vbi sit orationis sedes, vbi rerū imagines formentur. Hac enim arte animi capiuntur, delectantur, breuiusq; & facilius quā voce tenus illuminantur, & salutarem doctrinam imaginibus expressam firmitus, diutiusq; conseruāt: quod experientia satis compertum est.

3 Modus alius extraordinarius fit, designatis tribus, quatuorve Nouitijs in Oratorij medio sedere iussis, & certas sibi ante id tempus à Magistro traditas interrogationes ad omnium instructionem proponentibus; diserte vnicuiq; respondere, ac doctrinam vniuersis fratribus ea forma delectabiliorem efficere. Exemplum sit, si vnus è quattuor in medio existentibus sciscitetur, qua ratione orationis mētalis partes disponēdæ, ac exercendæ sint; si alter roget, quali Dei præsentia in officio diuino persoluendo, sit vtendum. Si alius petat, quo pacto iræ passio cōpescenda sit. Si deniq; aliud

alius querat, quænam sint perfectæ obedientiæ conditiones, aut circumstantiæ, quæ passim exerceri debeant. Ecce, ex occasione interrogationum Magister doctrinam suauiter variatam discipulis vtilius tradet, quàm si eandem solito more semper tradere perseueraret.

4 Modus alius esto, vnum è Nouitij interrogare, quid v.g. de statu monastico sentiat, & vel errantem corrigere, vel rectè dicentem adiuuare, amplificata scilicet doctrina, eo modo, quem Magister ipse ad exhortationem præmeditatus fuerat, decernens de bono status monastici differere. Etenim, vel solus ille modus exhortationem incipiendi fratres attentiores effecit.

5 Modus alius à loco extrinsecus affixus, Oratorium à cõsilio, præ diebus alijs, ornare, floribus ve inspargere, ita, vt fratres inopini locum illum gratiores solito inueniant. Ex hoc enim ipso, è vestigiò conijciunt, aliquid solito maius ibi agendum esse; ac per hoc auidius animos exhortationi adaptant, doctrinamque accuratiùs ponderant. Erit autè ad rem hoc vti modo, cùm Magister aliquid

quid magni ponderis Nouitiorum animis altiùs imprimere cupit.

6 Modus alius efficax valdè in sacræ communionis opportunitate inest: vt scilicet statim à Sacramenti receptione; antequàm fratres ab Oratorio recedât, Magister benè tunc affectos, ac molles exhortetur. Porrò rem esse vtilissimam & ratio, & experientia docet.

7 Modus alius compendiosus fit, selecta, exempli gratia, virtute aliqua, de qua Magister verba facere decreuit, fratres genua flectere iussos breuissimè hortari, & maiorem temporis partem producendis virtutis illius, & aliarum similiù actibus impendere: ita nimirum vt Magister præeat dicendo affectusquè excitando, discipuli verò respondeant, firmissimè proponendo, & omnem difficultatè, pro cultu virtutis superare decernendo. Modos hos, ad exemplũ proposuimus: prudens verò Magister his vti, aliosquè inuenire valebit.

Cap.

Cap. 4. De scopo exhortationum,
& via, qua Nouitij ordinariè
ducendi sunt.

EXhortationum Scopus est Nouitios purgare, illuminare atq; perficere: purgare scilicet à vetustis vitijs, & præsentibus culpis ac ignorantia: illuminare clarissima & formosissima luce virtutum: perficere suauissimo diuini amoris, & vnionis studio. Verū discriminis ratio habenda est: quia tertiū hoc, & omnium plane maximum, licet à Nouitijs quoque sit optandum, parca tamen exercendū est, cū sit opus perfectiorum, & ipsi perfecti non sint. Debent illi sane à principio instrui, vt actus oēs suos amore Dei, siue propter Deum efficere conentur. Et si enim Incipientes sint, non ob id finem inspicere non debent: si enim diligunt Deum super omnia, quippe qui aliter, ne Incipientes quidem essent, a quō erit, vt propter illū omnia agere meminerint, quem super omnia, & propter quem omnia diligere cæperunt. At caueant, ne exercitia illa sublimia, quæ animas passionum victorij,

storij, & virtutum iam luminibus illustratas decent, audacter attingant: Omnia quippe tempus habent.

2 Magister ergo ne permittat discipulos ordinem inuertere: sed moneat, vt oculos mentis in statū perfectorū intēdentes, & eò pertingere satagentes, viam, quę vitiorū expurgatio, & virtutum acquisitio est, inuicta fortitudine cōficiāt. Dabit quę operam, vt similes euadant viro sapienti, qui ædificauit domum suā supra petram: Exhortationesq; in id ipsum diriget, meditationes, & exercitia pariter in eundē hūc scopū collimabit.

3 Cauebit igitur errorem illum enormem, quo pleriquē non modò sæculares, verū & Religiosi apparenter spirituales tenentur: qui nescio quibus internis actibus intentissimi, de mortificandis passionibus, de propria voluntate iudicio quę abnegando, de carne maceranda, de virtutibus per sudores & agones comparandis minimē cogitant.

4 Studebit potiùs, vt Nouitij hæc omnia, quæ via vitæ arcta cōplectitur, mēte complectantur, & exequantur, vt legitime certent. Huc labor pene omnis
debet

debet incumbere, quia hic omnis pen-
 difficultas sita est.

5 Docebit ergo Nouitios recenter in-
 dutos initium Sapientiae timorem scilicet
 Domini: Instruetque illos quatuor
 nouissimorum meditationibus. Doce-
 bit modum mortificandi passiones, et
 simul malos vitiorum habitus contrari-
 arum virtutum actibus extirpandi. In-
 ducet illos sensim in meditationem, et
 imitationem passionis Iesu Christi Do-
 mini Nostri. Et hanc methodum ordi-
 nariè seruabit; nisi Nouitius aliquis iusta
 de causa, puta, quia in saeculo hæc ipsa
 satis præstitit, vel quia eius ipiritus bene
 exploratus singulare quippiam persua-
 det, aliter ducendus esset, sanctum deni-
 que odium parentum, amicorum, et
 omnium bonorum mundi, perfectam
 que renuntiationem, omnibus recenter
 indutis persuadebit.

*Cap. 5. De regulis in exhortatione
 obseruandis.*

Neminem è viris spiritualibus fugit
 obseruationes peculiare ad salu-
 briter hortandum esse necessarias: multa
 quip-

quippe ibi temperanda, multa leniter, multa grauius proferenda, multa prætereunda, & alijs modis varianda.

1 Prima ergo regula fit, vt Magister amorem potius quam timorem dicendo capter, Sic cordium Dominus erit, & Nouitios flectet, quò voluerit.

2 Secunda regula. In correptionibus, ne vtatur verbis contumeliosis, sed suauibus, & ad cor emolliendum opportunis.

3 Tertia regula. Ne sic minax, grauia supplicia crebrò prædicēs, si quis ei præcipiēti non paruerit: experientia quippe constat eas minas vulgò parū prodesse.

4 Regula. Ne vociferetur: neque enim locus, vel auditores id requirunt.

5 Regula. Ne nimis grauius, vel imperiosè loquatur: sic enim animos alienaret.

6 Regula. Excuset interdum culpas extraordinarias, quas commissas fuisse nouit, aiens difficile creditu esse, eas, nisi per incogitantiam, admissas fuisse; & mox sic exculatas, & à personis abtractas, vehementer execretur.

f

7 Re-

7 Regula. Leuiiores imperfectiones, in quas aliquis sæpè monitus relabitur, sæpè in exhortationibus dissimulet: maioribus quippe scandalum seu damnum culpa sæpè repetita, & notata aliis infert: quantum sit bonum quod correptio crebrò repetita relabenti affert. Priuatim verò illum admonabit.

8 Regula. Religionis amorem, & ministrationem quoque caremoniarum æstimationem sæpè persuadeat, & repetat.

9 Regula. Verarum virtutum amorem, & culparum, & imperfectionum odium frequenter commendat.

10 Regula. Ante solennissima festa, hortabitur ad idoneam præparationem, leui aliqua re, puta trina prostratione, vel actu alio simili par dies aliquot communiter iniuncto, ad spiritum excitandum, vt maiora discipuli priuatim posciant.

11 Regula. Hortabitur crebrò ad regularem obseruantiam, vt fratres celerimè in actus communes, signo dato, conueniant, & tabellas ad matutinum orationem pulsari solitas arripiant.

12 Regula. Monebit frequenter, vt perennis illa oratio, quæ à fratribus nostris coram

coram Sacramento fieri consuevit, fidelissimè exerceatur.

13 Regula. Hortabitur sæpe, modosq; præscribet, ad modestissimè cum alijs agendum, siue cum Religiosis, siue vbi occasio id tulerit cum sæcularibus: neque Nouitios rudes, & insuaues esse patietur.

14 Regulas has exempli causa propositas, aliasq; similes, quas per se Magister inueniet, ad fratrum culturam obseruabit.

Cap. 6. De exigenda oratione exhortationum.

1 **M**onebit Magister ne Nouitij, sæcularium more, audiendis exhortationibus affuescant; quasi satis eis sit, modico illo tempore, quo fit exhortatio, ad pietatem inflamari, neque aliud imposterum prospicere. Sic enim Magistrum audire debent, vt scientiam Sanctorum ediscant; & quæ didicerint, ad posteriorem usum conseruent.

2 Exiget ergo nonnunquam, eorum, quæ dixit, rationem, vt discipulos vigilantiores efficiat; monebitq; vt selectissimas aliquot exhortationum sententias,

f 2

aut

aut verba sacrae scripturae, vel Sancto-
rum quibus Nouitij se commoueri sen-
ferunt, scripto notent: & ad eas relegen-
das, tempore praesertim ariditatis, inducat
3 Quam sit autem rationi consentanea
persuasio haec, ex eo perspicitur, quod
viri spirituales ex sanctorum doctrina
student ea vitare, quibus anima arescit
illa vero diligenter exquirere, quibus
deuotionis sensus excitatur. Atque idem
consilium saluberrimum est, vt Nouiti-
us quisque a sua renuntiationis initi-
huic Sanctorum doctrinae acquiescat
& in codice notet non multas, aut longas
gas, sed paucas breuesque sententias, quae
cor emolliant, compunctionis sensum
ingenerent, desideria aeternorum bono-
rum excitent, moerorem expellant
& Religiosos alacres ad omne pietatis
opus expediant.

4 Verum, quod Nouitiorum fidem
animum Magister experiatur: ad rem
erit, vt omnes ad locum opportunum
quandoque conuocet, & quae dictabit
scripto excipere iubeat. Dictabit autem
paucas, & facile selectas, quae ipse no-
uit, eis profutura; monebitque para-

sint, ea cum rogati fuerint, fideliter referre. Hæc autem, quæ tunc suggeret, esse poterunt documenta aliqua, quæ memoria retinere; magni ponderis sit, vel verba aliqua, quibus communiter omnium Nouitiorum animos inflammatos fuisse compertum est.

5 Postquam verò in memoriæ exercitium deuenimus, vtile consilium erit, Nouitios in propria ipsorum Instructione exercere: proposito nimirum præmio aliquo ei, qui rogatus, de prima v. g. aut secunda Instructionis parte, summam paragraphi cuiuslibet, fidelius, promptiusque retulerit. Sic enim æmulatio de alterutra, proficiet, tempusque in re utilissima fructuosè insument: quod in tenera præsertim ætate maximi ponderis est.

Cap. 7. De distributione exhortationum, ac tempore exhortationis præfigendo.

POnendum est hic, singulis diebus, excepta die, qua capitulū per hebdomadas singulas celebraſ, exhortationem faciendam esse, quod Magister fidi-

diffimè obseruabit, ne conceptus Spiritus sancti calor elangueat. Sic autem exhortationum dies temperandi sunt, vt non semper ibi de culparum correptione lagatur. Feria ergo secunda, & quarta (solenni festo, seu professionis die aliud non exigente) fratres à Zelatore, (qui erit Magistri Socius) admonitos, vel à seipsis accusatos breuiter corripiet; moxque exhortationem habebit.

2 Feria verò tertia, & Sabbato exiget rationem de cultu virtutum, quibus eo tempore fratres studuerint, simulque de præsentia Dei, hoc est, quo pacto ijs diebus Deum præsentem cogitare, & coram ipso erigere assuescant: quo item modo Dei præsentiam, & cum virtute, quam per hebdomadam illam colere nituntur, conciliare studeant. Debent enim meditationes, seu bonas cogitationes à Dei præsentia enascentes ita virtuti, de qua paràda cogitant, adaptare, vt vim à præsentia Dei conceptam ad virtutem acquirendam conferant; quem admodum fratres nostri semper consueuerunt.

3 Feria quinta, exhortatio ordinaria fiet.

fiet, sicut & die Dominica, nisi concio
 in Ecclesia habeatur, cui, in loco à sæcu-
 laribus separato, atque tecto, Novitij, cū
 cæteris fratribus intererunt. Iam verò
 omnibus ijs diebus, quibus fratres No-
 vitij Eucharistiam sument, loco recrea-
 tionis solitæ, fiet spiritualis collatio, de
 festo, vel Evangelio occurrente, vel de
 re quavis, ad spiritualem profectum op-
 portuna, Magistro sciscitâte ab vnoquo-
 que discipulo ac deinde ex collatis sin-
 gulorum sententijs proposita definien-
 te. Vbi iubere poterit, vt quisque dubia
 quæuis, de exercitijs, actibus, vel vni-
 uersè de spirituali profectu proponat;
 eaquæ decidet, vt responso vno cuncti
 erudiantur. Si autem res ardua sit,
 respõsum differat, quousque rem per-
 tractet, & si opus fuerit, alios consu-
 lat.

¶ Quod ad exhortationis tẽpus spectat,
 ultra horam dimidiam exhortatio non
 procurrat, nisi extraordinaria aliqua ra-
 tio oppositum persuadeat. Eiusmodi
 quippe tempus sufficit ad spiritualem
 quotidianumquæ pastum: experiẽtiaquæ
 constat, spirituales etiam auditores &

f 4

pro-

prolixis concionibus infigne damnum
 accipere. Nam quod ad certam usque
 metam, puta ad horam usque dimidia
 profuerat, animumque ad pietatem ex-
 citauerat, succedente concionis æquo
 longioris tædio, ab anima prolixitatem
 fastidiente velut euomitur. Subest effi-
 cax ratio multiplex ad rem hanc per-
 suadendam: nam cursus exhortatio-
 num, non vna tantum quadragesima
 vel alio tempore definito durat, sed pe-
 rennis est, ac idè mediocritate tempe-
 randus. Præterea Nouitiorum animi
 non indigent proæmijs, & verborum ap-
 paratu, aut eruditione multa, quæ publi-
 carum concionum partem exiguam si-
 bi vendicant: sed mera instructione, ve-
 modica affectus excitatione. Deinde, ve-
 Magister, suauiter dicit, vel insuauiter
 hoc secundum, perspectum est, tempus
 dicendi corripere debere, ne nimis displi-
 ceat, & grauet: si primum, prudètia sug-
 gerit, ne suauitatem prolixitate, siue im-
 portunitate perdat, præterquam quòd
 rectius consilium est, auditores audi-
 endi cupidos, quàm saturatos relin-
 quere. Appetentia quippe Instructioni
 spi

Spiritum alit, saturitas fastidium creat°

Cap. 8. De catalogo eorum, quæ à Magistro docenda sunt cum subiectis annotationibus.

1. **F**Ratres omnes recenter indutos instruet Christianæ doctrinæ notitia perfectiore, quàm quæ in sæculo passim habetur.

Annotatio. Fidei mysteria ita Nouitijs explicabit, vt non sola quantūuis fidei articulorum fidei memoria contenti sint; sed vt mysteriorum sensum capiant, & rationem eorum aliquam redderent. Expedi enim, in oblatis plerisque occasionibus, non modò fratres Choristas, verùm & laicos, & donatos Doctrinæ Christianæ præcones esse, præfertim cum de missionibus cogitemus.

2. Docebit diuinæ legis præcepta, altiore modo, quàm qui apud sæculares in usu est, æstimare, & in medio corde recondere.

Annotatio. Exponet breuissimè Decalogi fontes & præcepta, ità vt Nouitij maiorem solito eorum notitiam pariāt.

Quid scilicet sit, Deum super omnia diligere,

ligere, ex toto corde. Quid sit Deum colere. Quid sit proximum sicut seipsum diligere, &c.

3 Docebit votorum solēnium sensum, & obligandi vim.

Annotatio. Breviter exponet, quid sit vouere Deo, quomodo obediendum, vt voto satisfiat, quomodo sit obseruandum votum castitatis, & paupertatis, & votum item non ambiendi, quod Congregatio nostra adiecit. Si enim vota hec in professione emissuri sunt; æquum est, illorum vim sensumque pernoscant.

4 Docebit Regulæ obligationem & sensum ad breuissima capita redactum.

Annotatio. Sine vllis quæstionibus tutiores Regulæ interpretationes Nouitijs tradet: ostendetque quonam modo in Regulæ transgressione peccetur.

5 Docebit Cōstitutionum obligationem.

Annotatio, Non est necesse Constitutionum volumen percurrere, neque verò aliquid ex eis, nisi Magister rogetur, interpretari: cum Constitutiones eæ, quæ passim obseruandæ sunt perspicuæ sint, & in Refectorio quotidie, per capita, legantur. Illarum ergo obseruationem,

tionem, æstimationemque monebit.

6 Docebit Instructionū obseruationē.

Annotatio. Nihil hic immorari opuse-
rit: sed Nouitios admonere, vt Instru-
ctiones officiorum, quæ exercent, fidi-
simè seruent; easque statim ac officia
eis, iniunguntur, attentè legant.

7 Docebit cōpēdium Orationis, quod
in Instructione Nouitiorum habetur

Annotatio. Compendium illud com-
plectitur, quicquid ordinariè à scripto-
ribus de Oratione mortali traditur. Et
adiecta breui Magistri expositione No-
uitij de re hac planè grauißima suffici-
enter instruentur.

8 Docebit modum mortificandi passi-
ones.

Annotatio. Explanabit tractatū de pas-
sionibus, qui habetur in Instructione
Nouitiorum: dabitque operā, vt singuli,
& passionum numerū, & mortificandi
modos distinctè sciāt, atque exerceant.
Scientia quippe hæc proculdubiò vti-
lissima est.

9 Docebit modum parandi virtutes.

Annotatio. Vti poterit doctrina, quæ
habetur in secunda parte Instructionis

Nouitiorum; curabitque ut interiores & exteriores virtutum actus propriè, ac promptè producere nouerint: & ut irè summoperè necessariam eis hanc peritiam commendabit.

10 Docebit modum rectè peccata confitendi.

Annotatio. Præscribet Nouitijs conscientiam examinandi formulã ad breuissima & paucissima capita redactam. Ut scilicet per cogitationes, verba, & opera, & omissiones discurrant; & (quod caput est) rationes, siue (ut vulgò dicimus) motiua ad contritionem concipiendam in promptu habeant. Mox verò ad Magistri pedes prouoluti, præmissa dimidia Cõfessione generali, summa cum animi demissione culpas per supradicta capita, distinctè recenseant sub finemq; aliquid ex antea dicta vita determinatum, puta, præteritæ vitæ mendacia, proferant; totiusque vitæ peccata vniuersè propter Deum summè dilectum formaliter detestentur, ac in posterum non peccare certissimè statuunt.

11 Docebit modum rectè cõmunicandi.

Annotatio. Modus hic ex tribus componitur

nitur, ex idonea præparatione, ex humili, religiosaq; sumptione, ex gratiarum actione: Magister ergò doceat Nouitios idoneam præparationem, qualis esset exercitatio fidei, spei, & amoris, per multiplices actus in sanctam Eucharistiam directos. Idoneam item sumptionem cum animi demissione, ac diuinæ vnionis desiderio: debitam quoq; gratiarum actionem summa æstimatione tanti doni, ac integra voluntate, Deo perfectissimè placendi constantem. Conneturq; discipulos ad Sacramentorum vsû, & venerationè vehemèter afficere.

12 Docebit modum Dei præsentiam vbiq; animo pertractandi.

Annotatio . Instruendi sunt Nouitij, quid Dei præsentia sit: quib² modis exercenda; quo pacto memoria retinenda: vt in eorum Instructione notatum est. Prouidebitq; Magister remedia fratribus nostris vsitata, ad Dei præsentiam iugiter recolendâ, & fragilem memoriã adiuuandam: cuiusmodi sunt funiculi brachijs religati, nodi cingulorum, & alia similia.

13 Docebit matutinam & diurnam a-

ctuum directionem.

Annotatio . Sit Magister diligentissimus animorum in Deum excitator ; & discipulos erigendæ in Deum mentis peritissimos efficiat ; ita vt actus singulos expedite in Deū referre , ac singulos in multiplices multarum virtutum fines dirigere nouerint . Eo quippe studio , & exercitio , mirum est , quantopere animus incalescat , meritaq; multiplicet .

14 Docebit modum religiosè ac fructuosè recitandi .

Annotatio . Curet Magister animis Nouitiorū modū quendam recitandi , siue psallendi verè grauē , solidū , & Ecclesiasticum imprimere . Ne scilicet in errore illū degenerent , qui multorum animos implicuit , & capita debilia fecit . Multi nimirū officio diuino tot , tamq; multiplices , amoris , adorationis , spei , & aliarum virtutum actus admiscunt , vt vix respirandi locus supersit : atque idè sollicitè , admodum , & inquietè officium persoluunt , & caput spirituali vitæ ineptū reddūt . Sanius consilium est , quod est Ecclesiæ menti magis consentaneū : vt nepe qui officiū recitant , conceptus

ceptus illos ab Spiritu sancto dictatos, & ut recitentur, & cogitentur, clericis assignatos, ita mente petraent, ut quæ dicunt, sensu complecti, & affectus illis diuinis sententijs conformes excitare nitantur; paucis interdum actibus, puta spei, amoris, timoris, intercalatis, quæ neque certo numero comprehendatur, neque ad peculiaris quædam obiecta mentem distrahendæ dirigantur. Eo quippe ipso, quod quis certum adorationum v.g. numerum, & certa quædam obiecta, puta primo versu lateris Christi vulnus, secundo manum dextram, tertio sinistram sibi præfixit, profecto ab officio diuino grauius, vtiliterq; dicendo longè diuertitur, & valetudini vehementer officit. Neque huic doctrinæ obstat, Novitiorum in scitia, utpote, qui psalmodum, & aliorum librorum Canonorum sensum non omnino capiunt: nam & partem capiunt, & hunc recitandi modum eò dirigim⁹, ut processu temporis omnia quæ in officio diuino recitantur callere possint.

15 Docebit modum, quo actibus communibus interesse debent,

Anno-

Annotatio . Percurret Magister communes actus , & spiritum proprium actus cuiusq; explicabit, vt exempli gratia, in Capitulo compuncti, in Refectorio temperantes, & lectioni attentius, in Recreatione hilares & modesti sint: atq; ad eum modum cæteris actibus & animos fratrum, & corpora coaptabit.

16 Docebit modum agendi cum alijs Religiosis, qui sit omnino spiritualis.

Annotatio. Enitatur Magister quam sollicitè poterit Nouitios verè spirituales efficere : vt scilicet rerum coelestium meditatione, ac sermone delectentur. Ne videlicet, cum colloquendi occasio se offert, statim ad res inanes ferantur, sed spontè spiritualia, quæ professionis monasticæ sunt inter se tractent totiusq; corporis moderatione imaginem veri Religiosi representent.

17 Docebit modum agendi cum secularibus, qui sit parcus, & ex hilaritate ac grauitate temperatus.

Annotatio. Monebit Nouitios ad totius vitæ cursum: vt secularium, quantumuis propinquorū familiaritatē, (quoad
per

per Obedientiam licebit) tanquàm rem boni spiritus inimicam vitent. Quando verò vitari non possit, parcè, comiter, & grauter agant: semperq; illos ad pietatem verbo, siue exemplo excitare conentur.

18 Docebit & alia multa, quæ cum minutiora sint, vix possunt ad capita certa reduci: è quibus multa in quarta parte tangemus. Iam verò ex Catalogo præmisso perspici potest, quam vigil, ac sedulus Magister esse debeat, qui adeò laboriosam, grauem, variam, atq; difficilem culturam exercet.

Cap. 9. De ijs, quæ in educatione Novitiorum præsertim cauenda sunt.

1. Ad Magistri proculdubiò doctrinam pertinet non modo nosse, quæ sint agenda (de quibus scripsimus) verùm & quæ non sint agenda, seu quæ sint fugienda pernoscere atque monere. Et quamuis hæc penè innumera sint: Deo tamen propitio, grauiora ex ijs subijcimus: vt Magister in promptu habeat catalogum eorum malorum, quæ debet exterminare.

2 Pri-

2 Primum malum. Infidelitas contra Magistrum. Malum hoc plane grauissimum, & velut omnium malorum, quibus Monachi vexantur, origo est. opponitur quippè bono maximo & cæterorum bonorum origini, hoc est, fidei erga eum, qui personam Christi gerit, per quem quasi per canalem quendam omnia in Nouitios fideles bona corriuantur. Expellet hoc malum Magister si charitate insigni cum discipulis mitissime versetur.

3 Secundum malum. Susurrus, quando scilicet Nouitij tentati alios verbis parum salutaribus perturbant: & vel suggestionis consortes efficiunt, vel saltè à monasticæ disciplinæ studio diuertunt. Quod certè malum ingens est, & in Nouitijs natu maioribus, cum tentantur, frequentius solet inueniri. Huic malo succurret Magister si mox ac aliquem eiusmodi tentatione vexatum cognouerit, per se, aut per socium fidum sibi assignatum, omnia lustret, ne alicubi ille malè affectus lateat, vbi alios inficiat: expedietq; illum multis occupationibus distinere, in locis per-

uijs,

uijs, vbi sæpe visitetur.

4 Tertium malum . Licentia eorum, qui cum reliquorum scandalo, vel audacter loquuntur, vel operantur, omninoq; cum Magistro quasi luctantur. Permittit quippe Deus eiusmodi occasiones accidere, vt qui probati sunt, proficiant, & manifesti fiant . Huic malo fortiter obstandum est, & festinandum, vt qui proteruus est, alijsq; scādalo nocet, aut citò serioq; recedat: Cor ripiet ergo illū seuerè Magister & expulsionē prænuntiabit, nisi confestim ad se redeat. Dabitq; operam, vt Superior omnia nouerit, & iustitiam maturet . Importuna enim hic misericordia est, cuius abusu alij audere discent.

5 Quartum malum . Singularis familiaritas eorum, qui vel ob ingenij similitudinem, vel aliam quamuis ob causam non sine aliorū nota, occasionibus oblati, vel quæsitis, simul versari assuescunt . Malum hoc à disciplina monastica longè distat : quocirca Magister eiusmodi familiares corripiet, & vt indifferenter cum alijs versentur iniunget . Quod si relabantur, pœnas imponet,

net, sensimq; augebit, donec illos ab-
iungat.

6 Quintum malum. Nimia cura sui
nonnulli quippè ex ijs præsertim, qui in
sæculo diu, ac molliter vixerunt, pere-
grina quædam dogmata de tuenda sa-
nitate in Religionem secum ferunt, atq;
seruare student. Hi sunt hostes disci-
plinæ monasticæ, eò sanè peiores, quò
pallio sanctiore teguntur. Magister
ergò illos ab hac sui cura grauius de-
hortabitur, & rigidiùs exercebit: caue-
bitq; vigilantissimè, ne alij eam doctri-
nam ediscant.

7 Sextum malum. Abusus charitatis,
malum scilicet affine huic proximè di-
cto; quod accidere solet ijs, qui cum
leuiter ægotauerint, nunquam (vt ita
dicamus) conualescunt. Et inde subit
tepor spiritus; orationis, chori, & cæte-
rorum actuum odium; quasi disciplina
monastica morbi causa extiterit. Acce-
dit quòd culcitras, & lintea, vel alias
commoditates charitate christiana di-
gnas in officinam non referunt, donec
à Magistro moneantur. Atq; hi, cum
otiosè discurrant, sub nondum recu-
perata

peratæ sanitatis prætextu, socios requirunt, multisq; modis animo potius, quàm corpore ægrotant. Erit ergò vigil Magister ad hos reformandos, ac suaviter in cæterorum ordinem redigendos. Visitabit hos, eorumq; cellas explorabit, ac illa velut idola commoditatum custodiæ legum inimica auferenda curabit.

8 Septimum malum. Nimiùs amor actuum minus spiritualium. Experientia quippè quotidiana compertum est, Novitios Choristas affici ad laicorum, Donatorumve obsequia, quantumvis laboriosa ijs præsertim horis, quibus officium diuinum recitatur, vel fit mentalis oratio: spiritu scilicet maligno instigante, vt functiones eas, quæ illorum propriæ, Deoq; proximæ sunt, tenuiter ament. Hos Magister statim ac exploratos habuerit, admonebit, & ad Oratorium, Chorumq; reducere conabitur.

9 Octauum malum. Audacia officiorum occasione colorata. Passim quippè accidit, vt Novitij, quibus ea officia iniunguntur, quæ in Magistri, vel Patrũ præ-

præsentia non exercentur, penè omni
sibi licere existiment. Hinc efficitur, v
ministri infirmorum, (quod exemp
gratia dictum sit) verbosi, contentiosi
immodesti, legum interpretes, per inu
meras occasiones euadât. Hos ergo Ma
gister crebro ad se vocabit, & imparato
visitabit, ne dum alijs sanitatem afferre
nituntur, ipsi grauius decumbant.

10 Mala hæc, quæ ad memoriam, & di
ligentiam Magistri adiuuandam protu
limus, alijs multis explorandis, & corri
gendis viam facient. Sit igitur Magister
in explorando oculatissimus, in meden
do promptissimus: vt cum Diuinæ gra
tiæ auxilio, quod ei proculdubio aderit.

Religionis bonum tueatur, dum

Nouitios instruit, obsecrat,

increpat; & nihil sedu-

litatis præter-

mittit.

(?)

PAR.